

MEER INZENDINGEN VOOR DE MARIE KAMPHUIS PRIJS

Op 7 april 2011 werd de vijfde Marie Kamphuis Prijs uitgereikt. Juryvoorzitter Roelof Hortulanus merkte op dat het aantal inzendingen in 2010 aanzienlijk groter was dan in voorgaande jaren. Waren er in 2008 twaalf inzendingen, in 2010 waren er tweeëntwintig.

Drie inzendingen werden genomineerd: het project Veilige Start Zeeland, ingediend door Porthos maatschappelijk werk Walcheren, het project Goud Delven van de stichting Madi in Delfshaven, Rotterdam en het project Aan beide zijden van de voordeur van de Lumens Groep in Eindhoven.

Na de opening door de voorzitter van de MKS, Rik Bovenberg, volgde een inleiding door Roelof Hortulanus, voorzitter van de jury die verder bestond uit Iris Leene, voormalig directeur van de NVMW en Maatje Jongen, prijswinnares van de Marie Kamphuis Prijs 2008. Hoewel de taak van de jury, gezien het aantal inzendingen, omvangrijker was dan in voorgaande jaren, was hun opdracht niet moeilijker. De jury was unaniem van mening dat de drie genomineerden zich ten opzichte van de andere inzendingen duidelijk onderscheidden. Bij de projecten Veilige Start en Aan beide zijden van de voordeur was dat vooral het gericht samenwerken van professionals uit verschillende disciplines en bij het project Goud Delven een door het hele project gedragen methodische aanpak die ook gericht is op praktijkonderzoek en publicatie van onderzoeksresultaten.

Na de inleiding kregen de inzenders de gelegenheid hun project te presenteren. De spits werd afgebeten door medewerkers van de Lumens Groep uit Eindhoven. Ans Hendrix, beleidsmedewerker kennis en innovatie lichtte de werkwijze toe van het project Aan beide zijden van de voordeur. Wijkmaatschappelijk werk en opbouwwerk gaan daar hand in hand. Het gemengde team (krachtteam genaamd) zoekt actief samenwerking met buurtbewoners en professionals in de wijk om tot goede oplossingen en zinvolle activiteiten te komen. In drie Eindhovense wijken is in 2008 met deze werkwijze gestart. Aanleiding hiervoor was een alarmerende ontwikkeling: stapeling van problemen zowel voor als achter de voordeur, geen perspectief op verbetering en bedreiging van leefbaarheid en veiligheid in de wijken. Enkele innovatieve kenmerken van het krachtteam zijn: integrale aanpak van problemen op individueel en gezinsniveau en op straat- en wijkniveau, bekendmaken van wijkmaatschappelijk werker en opbouwwerker door middel van posters met daarop hun foto's, ieder signaal serieus nemen, wat direct kan worden geregeld direct regelen, bij doorverwijzen altijd nagaan hoe de verwijzing uitwerkt. Van belang is dat wijkmaatschappelijk werker en opbouwwerker een bekend en vertrouwd aanspreekpunt zijn voor bewoners en professionals, aanwezig zijn bij wijkactiviteiten en langere tijd in dezelfde wijk werken. Wijkmaatschappelijk werker Roos Casemier illustreerde deze aanpak aan de hand van een praktijksituatie.

Het project Goud Delven werd gepresenteerd door de directeur van de stichting Madi Jan Kees Meyboom. Het project is een combinatie van maatschappelijk werk, actie- en handelingsonderzoek, kwaliteitsverhoging, belangenbehartiging en werken aan betere beeldvorming. Als motieven voor deze combinatie van activiteiten noemt het project een aantal zaken die invloed hebben op het werk en op de beeldvorming van de professie. In de afgelopen jaren zag men binnen het vak een richtingstrijd tus-

sen rationeel economisch, maatschappij kritisch en persoonsgericht denken. Binnen het project streeft men naar een evenwicht tussen deze drie stromingen en wil men voorkomen mee te gaan in de waan van de dag. Het project houdt zich ook bezig met de vraag hoe het vak zich kan profileren wat gezien de aard van het werk geen eenvoudige zaak. Toch is profileren nodig want de marktwerking in de sector neemt toe en een sterk imago zorgt voor subsidies, voor draagvlak in de samenleving en voor goed en betrokken personeel. Dit laatste is van groot belang want de kwaliteit van ons werk staat of valt bij de kwaliteit van de uitvoerend werkers. Daarnaast is burgerparticipatie, door de WMO nadrukkelijk op de agenda gezet, nodig. De stem van de zwakkeren in de samenleving, onze cliënten, moet worden gehoord.

Door hulpverleningspraktijk te combineren met actie- en handelingsonderzoek wil het project op een effectieve manier de positie van cliënten voor het voetlicht brengen en bereiken dat medewerkers systematisch hun eigen handelen onder de loep nemen. Door onderzoek en publicaties wil men de cliënten zelf een stem geven, materiaal verzamelen om inhoudelijk verantwoording af te leggen aan opdrachtgevers en de samenleving, en op deze wijze de kwaliteit en het imago van de professie versterken.

Bij het reflecteren op de praktijk en het schrijven van artikelen hanteert het project een min of meer vaste werkwijze waarbij de dagelijkse praktijk en de stem van de cliënten centraal staan. Basis van het project zijn de hulpverleningsgesprekken die zo nu en dan met nadrukkelijke toestemming van de cliënt opgenomen worden, uitgewerkt en vervolgens met de cliënt worden besproken. De maatschappelijk werker kan er ook voor kiezen fragmenten van het gesprek door te nemen met een collega of in intervisie in te brengen. Op deze wijze maakt men gebruik van de kennis van cliënten en collega's maar zorgt men ook voor verbreiding van kennis in het project. Indien een onderwerp aanslaat kiest de maatschappelijk werker, na toestemming door de cliënt, voor het schrijven van een artikel. Op dit moment zijn negen artikelen in voorbereiding.

De presentatie van het derde project, Veilige Start Zeeland, gebeurde heel eigentijds met een videofilm, waarin veel projectmedewerkers aan het woord komen vooral de maatschappelijk werkers Stefanie Gabrielse en Els Verhagen. Opmerkelijk is dat in het project samengewerkt wordt door vele instanties en disciplines. De gemeente Vlissingen als centrumgemeente voor de Regionale Aanpak Kindermishandeling, het AMK (algemeen meldpunt kindermishandeling) Zeeland, het Admiraal de Ruyter Ziekenhuis in Vlissingen en het Maatschappelijk Werk Walcheren besloten gezamenlijk tot een meer preventieve aanpak van kindermishandeling. Het aantal meldingen daarvan verdrievoudigde tussen 2005 en 2008: van zeven naar eenentwintig. De verwachting is dat die aantallen in de toekomst alleen maar groter zullen worden.

Voor het project is een speciaal team gevormd rondom "risicopasgeborenen" in Zeeland, te beginnen in Walcheren. Door samenwerking tussen het AMK, het ziekenhuis, het maatschappelijk werk, de JGZ (jeugd gezondheidszorg) wordt een gesloten keten gevormd met duidelijke regie volgens de Signs of Safety benadering. De baby's worden tijdens de zwangerschap van de moeder aangemeld door kinderartsen, gynaecologen of verloskundigen bij de maatschappelijk werkers van Veilige Start die in samenspraak met de ouder(s) de situatie in kaart brengen. Gespreksonderwerpen zijn de zorgen die aanleiding waren voor de verwijzing en de sterke kanten en risicofactoren in de huidige situatie waarbij geïnventariseerd wordt welke personen binnen

de directe omgeving van het kind kunnen bijdragen aan een veilige omgeving. In veel gevallen volgt een netwerkberaad met alle betrokkenen. Indien de aanstaande moeder weinig voelt voor hulpverlening kiest de maatschappelijk werker, op basis van de zorgen van de omgeving, voor een vorm van drang en dwang. In het eerste jaar (tot 1 september 2010) zijn 23 praktijksituaties met succes afgesloten en zijn er nog 26 in behandeling.

Na deze presentaties volgde het meest spannende moment van de middag: bekendmaking door de voorzitter van de jury wie de 1^e, de 2^e en de 3^e prijs had gewonnen. Met betrekkelijk beknopte argumenten onderbouwde de jury haar keuze: de 3^e prijs voor Aan beide zijden van de voordeur(€250.-), de 2^e prijs voor Veilige Start Zeeland (€500.-) en de 1^e prijs voor Goud Delven (€1000.-).

Argumenten voor de 3^e prijs (Aan beide zijden van de voordeur), Dit is een goed voorbeeld van het werken in krachtwijken, waarbij individuele problematiek en collectieve vraagstukken gezamenlijk worden benaderd. Wijkmaatschappelijk werk en opbouwwerk gaan hand in hand. Met behulp van een sociale wijkanalyse en individuele casuïstiekbesprekingen komt men tot een integrale aanpak die vooral gericht is op bewoners die niet zelf om hulp vragen. Deze werkwijze past goed in zowel Welzijn Nieuwe Stijl als in de opdracht vanuit de WMO; bovendien verwijst ze naar de discussie over de nieuwe sociale professional. Het maatschappelijk werk verlaat de spreekkamer en zoekt actief samenwerking met het opbouwwerk. Op basis van een duidelijke evaluatie komt overdraagbaarheid van deze methode in zicht, mede door ondersteuning vanuit een lectoraat van de Hogeschool INHolland.

Argumenten voor de 2^e prijs (Veilige Start Zeeland): in dit project is de basis een doordacht samenwerkingsverband tussen verschillende instanties en disciplines waarin maatschappelijk werkers een vooraanstaande rol spelen. In het Admiraal de Ruijterziekenhuis in Walcheren signaleren gyneacologen, kinderartsen en verloskundigen in het kader van zwangerschapsbegeleiding (toekomstige) problemen en risikante situaties. Te denken valt aan tienerzwangerschap, huiselijk geweld, verslaving, verstandelijke beperking en hui psychiatrische stoornis bij de aanstaande moeder. Signalen van de medische professionals worden via korte lijnen doorgegeven aan het maatschappelijk werk in het ziekenhuis en het AMW. Opmerkelijk is dat sterk wordt ingespeeld op het creëren van een veilige leefomgeving waarbij van netwerkanalyse gebruik wordt gemaakt. De methode *Signs of Safety* is daarbij richtinggevend. Gesproken kan worden van van een praktisch bruikbare, doordachte en welomschreven dus overdraagbare werkwijze.

Argumenten voor de 1^e prijs. Het project Goud Delven richt zich op professionalisering op alle niveaus. Het gaat uit van de basis van het werk: de contacten met cliënten en wel op zo'n manier dat de inbreng van de cliënt optimaal aan bod komt terwijl de werkwijze van de professional inzichtelijk wordt voor collega's en bijdraagt aan de body of knowledge in de instelling. Het project zet ook duidelijk in op actie- en handelingsonderzoek dat handelen, leren en onderzoeken combineert. Beoogd wordt over de resultaten te publiceren in vakbladen. Dit vraagt veel van de werkers, die immers in staat moeten zijn te abstraheren van hun eigen praktijk naar breder geldende richtlijnen. Professionalisering blijft dicht bij de werkvloer, wat lang niet altijd geldt voor externe trainingen, cursussen of studiedagen. Onderzoeksvaardigheden van maatschappelijk werkers en kennisoverdracht worden erdoor versterkt.. De

MKS-jury acht deze werkwijze breed toepasbaar in het maatschappelijk werk, met de kanttekening dat medewerking van het management noodzakelijk is om om de kwaliteit ervan te handhaven.

Tot slot stelt de jury vast dat de inzenders de kraamkamers van de vernieuwing beheren: Porthos uit Walcheren ontvangt voor de tweede maal een prijs, SMDD uit Rotterdam wint zelfs voor de tweede maal de eerste prijs en de Lumens groep uit Eindhoven heeft zorgde in deze ronde voor twee inzendingen.

De prijsuitreiking werd besloten met een geanimeerde uitwisseling van ervaringen tussen de prijswinnaars. Over twee jaar wordt opnieuw een Marie Kamphuis Prijs uitgelooft(is een tweejaarlijkse happening): hopelijk is het aantal inzendingen dan opnieuw gegroeid.

Lou Jagt
Secretaris Marie Kamphuis Stichting